

Opetus- ja kulttuuriministeriö

PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Opetus- ja kulttuuriministeriön pyyntö 30.1.2012 (OPM012:00/2010)

ASIA: LAUSUNTO TEKIJÄNOIKEUSTOIMIKUNNAN MIETINNÖSTÄ ”RATKAISUJA DIGIAJAN HAASTEISIIN” (OKM 2012:2)

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (myöhemmin Arene) kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausuntonaan ehdotettuihin tekijänoikeuslain muutoksiin seuraavaa:

Ehdotus tekijänoikeuslain 25 g §:n muuttamisesta

Monilla TV- ja radioalan lähettäjäyrityksillä sekä lehtikustantajilla on arkistoissaan kulttuurisesti ja historiallisesti merkittävää ja arvokasta materiaalia, jota nykytilassa sekä lähettäjäyritysten ja kustantajien että kuluttajien kannalta ei voida hyödyntää optimaalisella tavalla. Sopimuslisenssijärjestelmän käyttöönotto edistäisi sekä lähettäjäyritysten ja kustantajien liiketoimintaa että yhteiskunnallista etua mahdollistamalla tehokkaan kansalaisille suunnatun tiedon välityksen ja kulttuuriperinnön jakamisen.

Oikeudenhaltijoiden oikeudet voitaneen katsoa riittävän turvatuiksi säilyttämällä kielto-oikeus ja pitämällä osapuolten keskinäistä sopimista ensisijaisena keinona myös sopimuslisenssijärjestelmän käyttöönoton jälkeen.

Edellä mainituin perustein Arene kannattaa tekijänoikeustoimikunnan ehdottamaa tekijänoikeuslain 25 g §:n laajentamista.

Ehdotus tekijänoikeuslain 56 g §:n muuttamisesta ja 60 d §:n lisäämisestä

Tekijänoikeutta rikkovien ammattimaisten toimijoiden vastuuseen saattaminen on vaikeaa globaalissa digitaalisessa taloudessa ja piratismi aiheuttaa oikeudenhaltijoille huomattavaa vahinkoa, joten oikeudenhaltijoiden huoli on aiheellinen ja oikeutettu. Tekijänoikeuksista riippuvaisten henkilöiden ja sisältöjä tuottavien yritysten edunvalvonnasta ei kuitenkaan saa seurata kohtuuttoman suurta haittaa ja kuluja tele- ja internetoperaattoreiden liiketoiminnalle ja näiden teollisuussektoreiden kehittymiselle, eikä tekijänoikeuksien alaisia teoksia laillisesti käyttävien muiden liiketoimijoiden ja kuluttajien oikeuksia saa vaarantaa.

Estomääräysten kohteen määrittelyn osalta herää kysymys siitä, onko sisällöntuottajilla ja tuomioistuimilla kyky määrittellä estettävät IP- ja DNS -osoitteet tarkoituksen kannalta riittävän tarkkarajaisesti, niin ettei syyttömille kolmansille tahoille aiheudu haittaa, kilpailu vääristy tai uusien liiketoimintamallien kehittyminen telekommunikaatio- ja internetpalvelusektorilla vaikeudu huomattavasti. Toisaalta ongelmaksi muodostunee myös IP- ja DNS -osoitteiden riittävän kattava yksilöiminen ja estomääräysten vaikutusten arvioiminen; valitettavasti tekijänoikeuksia ammattimaisesti rikkovat toimijat löytävät helposti tekniset keinot saattaa yleisön saataville tieto sisältöjen olinpaikasta useammastakin eri kansallisesta estomääräyksestä huolimatta. Osoitetietoja on helppo ja nopea muuttaa, monistaa ja jakaa bittiavaruudessa, joten osoitetietojen osittainen piilottaminen ei ole riittävän tehokas keino piratismiin ehkäisyssä. Jos tele- ja internetoperaattorit halutaan velvoittaa toteuttamaan estoja, olisi ensin pystyttävä näyttämään toteen, että nämä estot toimivat tehokkaina piratismiin ehkäisymenetelminä.

Estomääräykset tulisivat sovellettaviksi vain tilanteissa, joissa sivustojen ylläpitäjät määrätietoisesti ja tarkoituksella piilottavat henkilöllisyytensä ja heitä on tästä syystä vaikeaa tai mahdotonta tavoittaa ja asettaa vastuuseen. Vaikka operaattorilla olisikin mahdollisuus kohdistaa korvausvaatimus oikeudenkäynnistä sekä estojen toteuttamisesta aiheutuneista kuluista tekijänoikeutta loukanneeseen tahoon, kulut jäävät käytännössä operaattorin maksettavaksi juuri edellä mainitusta identifiointi- ja paikallistamisongelmasta johtuen. Operaattoreille aiheutuvista kokonaiskulusta ei ole esitetty arvioita; jos esitettyä estomääräysmenettelyä käytettäisiin aktiivisesti, laillista liiketoimintaa harjoittaville operaattoreille saattaisi aiheutua huomattavia ja olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomia kuluja.

Edellä mainituin perustein on olemassa varteenotettava riski, että esitetystä muutoksesta saatava hyöty ei vastaisi tele- ja internetoperaattoreille sekä lainkuuliaisille kuluttajalle ja muille liiketoimijoille aiheutuvaa haittaa.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Markku Lahtinen
puheenjohtaja

Timo Luopajarvi
toiminnanjohtaja